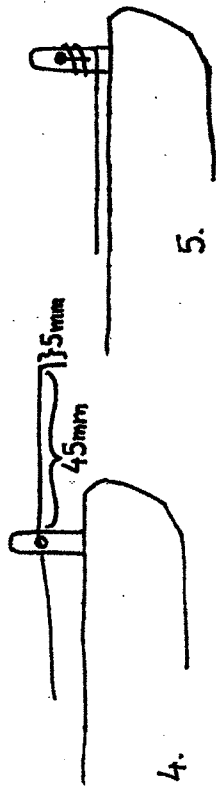

DEN FÖRSTA UPPSTÄMMNINGEN

För att lyran skall hålla tonhöjden så länge som möjligt efter en stämning är det viktigt att den allra första stämningen utföres på följande sätt: stäm upp varje sträng till rätt tonhöjd. Tryck därefter relativt hårt med ett finger mitt på strängen, (den bör svikta 6-7 mm). Tönen har nu sjunkit p.g.a. att materialet i sträng och lyra töjts och givit efter för trycket. Stäm åter upp strängen och tryck på den. Upprepa proceduren tills tonen inte längre sjunker av fingrets tryck på strängen. P.g.a. den höga strängspänningen - totalt ca 125 kg - sjunker stämningen något under de första veckorna även vid daglig efterjustering. Lyran hittar då successivt sin inre motspänning.

STRÄNGBYTTE

Strängar bytes antingen om en sträng är utspelad och klingar dåligt eller den har gått av. Vid strängbrott får man absolut inte glömma att skruva upp stämskruven lika mycket som man sedan skruvar ner den igen vid uppstämningen av en ny sträng (ca 3 - 3½ varv). Observera att stämskruven är vänstergängad dvs. skruvas ur medsols - åt höger - och in motsols - åt vänster. När den nya strängen anbringats på lyran formas änden vid skruven enl. bild 4 och vindas upp enl. bild 5.

Auris Musikinstrument AB

Mölnbovägen 27

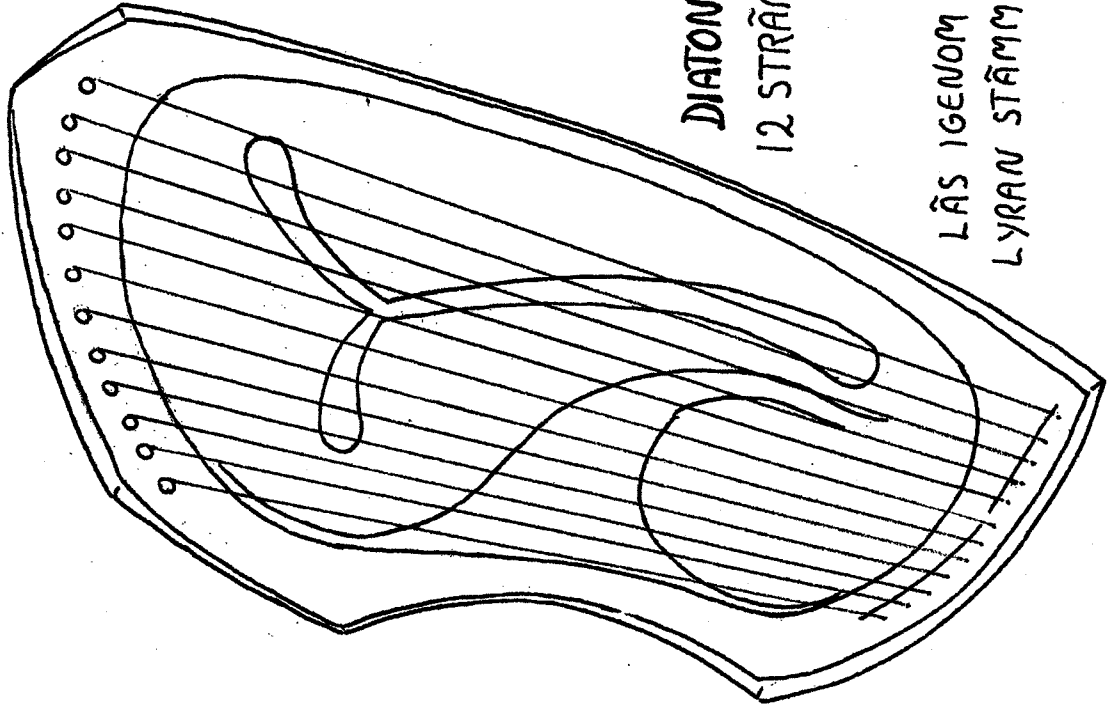
SE-193 32 Järna

Sweden / Schweden / Sverige

tel ++46 (08) 551 741 39

fax ++46 (08) 551 748 68

AURIS

DIATOMISKA LYRA
12 STRÄNGAD

LÄS IGENOM INOMAN
LYRAN STÄMMES

DEN DIATONISKA SKALAN

Auris 12-strängade lyra är stämd i en diatonisk skala.

Denna skala innehåller c-durskalans alla toner (stamtönerna do-re-mi-fa-sol-la-si-do). För att öka omfånget har lyran försetts med två toner över och två under c-durskalen.

Den diatoniska skalan utgör grunden för all västerländsk musik alltifrån de gamla kyrkotonarterna över den klassiska musiken och folkmusiken fram till modern viskonst. Skalan ger frihet att arbeta med både dur, moll och dissonanser i melodier och harmonier. I barnet finns det rätta genväret för ett sådant arbete från 3 - 4de klass och uppåt. Lyran är dock inte begränsad till stamtönerna. Se vidare under "olika stämningar".

Den 12-strängade lyran är ett enkelt redskap med vars hjälp barnet genom lek, samspel och lyssnande kan lära känna och fördjupa musiken ur många olika aspekter.

LYRAN

Målsättningen har varit att skapa ett instrument med en klar och ljuslyd ton, buren av materialets egen klang. För att uppnå detta är strängarna relativt tjocka och hårt spända, vilket krävs för att hela lyrakroppen skall genomträngas och gemgluda av tonens rörelse. I balansen mellan strängarnas tjocklek och spänning - materialets hårdhet och form uppstår lyrans klang. Lyran är tillverkad av lönnträ.

Kring arbetet med Aurisinstrumenten finns en liten grupp, musikterapeuten Hans G. Klose, musikläraren Pär Ahlbom och instrumentbyggaren Kjell Andersson.

ATT HALLA OCH SPELA

Instrumentet är tänkt att hållas med vänster hand (bild 1) rännan på baksidan ger ett bra grepp åt tummen. Denna fättning ger spelaren frihet att röra sig i rummet, dansa och svänga lyran till musiken. Den möjliggör också ett koncentrerat övande av finger- och ackordspel.

För att underlätta orienteringen på strängarna är de båda c-tonerna rödfärgade och kvinten g blå. Dessutom är avståndet mellan h och c något större än övriga avstånd.

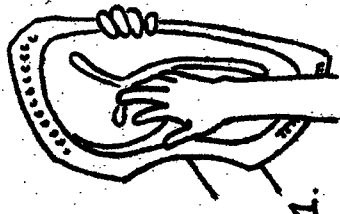
Lyran kan också läggas tvärsöver knäna. Så övas tvåhandsspel (bild 3).

ANSLAGET - För att erhålla en varm och fullklingande ton bör stödsnlag användas. Håll höger hand så att fingrarna nästan är parallella med strängarna (bild 1). Fingret läggs på den sträng som skall spelas (bild 2), ge ett lätt tryck-drag (enligt pilen på bild 2) och låt fingret "falla" mot närmast ljusare sträng (stödsnlag). Man kan föreställa sig att man skjuter med en liten pilbåge. För ackordspel övas rörelsen med flera fingrar samtidigt.

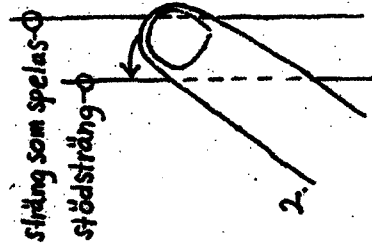
Ett fritt och dynamiskt spel uppnås genom ett noggrant övande av grundtekniken. Liksom bägskytten väntar med att släppa bägsträngen tills målet är exakt i sikte, måste lyraspelaren vara helt förbunden med den kommande tonen medan anslaget förbereds och sedan följa tonens växande och bortklingande. Efter en tids övning är snabba löpningar och harpeggoackordspel möjliga.

BORDUNSPEL - Lyran kan med fördel användas som borduninstrument. En genomgående klang till en improviserad eller bestämd melodi skapas med rytmiskt återkommande anslag över alla strängarna. Lyran kan stämmas så att en stor frihet ges för improvisation eller så att en bestämd dur- eller mollkaraktär uppstår (se "olika stämningar"). Vid bordunspel hålles lyran enligt bild 1. Strängmatan slås an företrädesvis med ringfingret i en svepande rörelse med höger underarm - till eller från kroppen. Om man dessutom svänger lyran fram och tillbaka mellan anslaget blir klangen "större".

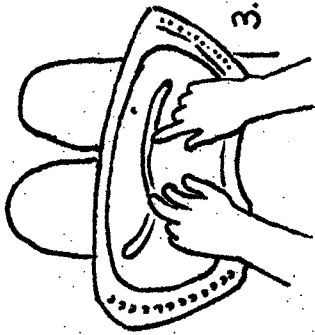
Sin enkelhet till trots bjuder instrumentet många möjligheter - melodi och ackordspel - ackompanjemang till solo och körsång - improvisation över ett öppet bordunackord. Har man flera lyror i en grupp kan man t.ex. skapa ackordmelodier genom att i följd "bolla" olika bordunackord till varandra eller göra en lyrakör unisono, flerstämmig eller i kanon. Musikkäkarna kan varieras så långt fantasin räcker.

1.

2.

3.

OLIKA STÄMMINGAR

Stäm lyran så här: den låga c-strängen stämmas efter en stämpipa eller ett instrument med stabil tonhöjd. Stäm därefter grovt ton för ton uppåt (do-re-mi... etc.). Tag även med a, h, d', e'', Finjustera och kontrollera stämningen med hjälp av c-dur-treklang c'-e'-g'-c''-e'', g-dur-treklang (h-d'-g'-h'-d') och f-dur-treklang (a-c'-f'-a'-c'). När dessa ackord klingar rent är lyran väl stämd.

Den som har svårt att hitta skalan på gehör stämmer naturligtvis ton för ton efter ett annat instrument. Smånigom lär man känna den rätta stämningen även utan hjälpmedel.

Genom att varje ton tål att stämmas upp i tonsteg över sitt normaläge (och självfallet även stämmas ner) kan en mängd olika skolor frambringas. Så är det t.ex. möjligt att få fram alla tolv skolor på kvintcirkelein.

BORDUNSTÄMMINGAR - här är tre enkla exempel:

Normalstämning	a	h	c'	d'	e'	f'	g'	a'	h'	c''	d''	e''
Bordunstämningar	a	a	a	cis'	cis'	e'	e'	a'	a'	cis''	cis''	cis''
durkaraktär	a	a	a	c'	c'	e'	e'	a'	a'	a'	c''	c''
mollkaraktär	a	a	a	a	d'	d'	a'	a'	a'	a'	d''	d''
fri karaktär												

Att söka efter olika skolor är mycket spännande, man kan låta sig inspireras både från när och fjärran.